

Vossenfabels

RIK VAN DAELE

Tiecelijn betreedt inhoudelijk en vormelijk nieuwe paden en werkt voortaan (deels) thematisch. De transitie is in volle gang, maar de jaarboeken moeten minder lijvig worden en digitale aspecten moeten prominenter in beeld komen. In elk geval is dit jaarboek vanaf de presentatie in open access voor iedereen toegankelijk. Alle auteurs stellen hun data, kennis en onderzoek meteen ter beschikking van andere wetenschappers, studenten en een breed publiek van liefhebbers en geïnteresseerden die samen een Reynaertgemeenschap of -community vormen.

Alle auteurs stellen hun data, kennis en onderzoek meteen ter beschikking

In het thematische deel van dit jaarboek presenteren wij verhalen over vossenfabels, fabels waarin de vos optreedt. Vaak trekt hij aan het langste eind, maar evenzeer wordt hijzelf bedrogen. Een fabel kan je omschrijven als een kort moraliserend-didactisch dierenverhaal dat een expliciete levensles bevat. Fabels werden vaak in een (be-)lerende context gebruikt. Maar er zijn ook langere verhalen, of korte vertellingen waarin enkel mensen voorkomen en waar de les niet zo expliciet is. De verhalen van de grote fabelvertellers en -vertalers en vooral de rijke iconografie vulden de laatste jaren geregeld dit jaarboek. U vindt enkele van die verhalen gegroepeerd op www.reynaertgenootschap.be. Dit jaarboek

sluit daarom ook naadloos aan bij de openingsbijdrage van de Amerikaanse jezuïet en fabelverzamelaar Greg Carlson in *Tiecelijn 34*.

Mark Nieuwenhuis vertaalde de vossenfabels van de vroegmiddeleeuwse Latijnse vertaler Romulus voor het eerst in het Nederlands. De tweede bijdrage leidt ons naar de late middeleeuwen, waar we een vossenfabel ontdekken in de marginalia van een veertiende-eeuws Maaslands antifonarium. Een van de zeer vele ... De nadruk in 'Vossenfabels' ligt op de iconografie in recentere tijden. We reizen naar het Antwerpen van de tweede helft van de negentiende eeuw, naar de Achterhoek tijdens het Interbellum in de vorige eeuw en we ontdekken een fabeluitbeelding in Lucca (Italië) die verband houdt met etnische zuiveringen in het Joegoslavië van Tito kort na de Tweede Wereldoorlog. Een fabel van de Vlaamse cabaretier Jef Burm gaat terug op de versie van een negentiende-eeuwse Brusselse volksverteller. De naam van Jean de La Fontaine is te vinden in diverse bijdragen, ook al omdat in 2021 de herdenking van zijn vierhonderdste geboortedag plaatsvond. Maar niet alleen in onze Westerse cultuur worden fabels en dierenverhalen verteld en geïllustreerd. Een kort interview met Charles Willemen opent onze blik naar de oosterse traditie en sluit aan bij eerdere vertalingen van Wilt L. Idema in dit jaarboek. Zo bouwt *Tiecelijn* al 35 jaar aan een omvangrijk oeuvre. Tot het in beeld brengen van de traditie van de *matière renardienne* en de fabels behoren ook de recensies en de verslagen in dit jaarboek, onderwerpen en activiteiten die we ook via een e-zine, een Facebook- en Instagrampagina en onze website delen. Er komt ook nieuw creatief dichtwerk aan bod en we besluiten met een poëtische uitsmijter met een korte analyse van een vossengedicht van Ineke Riem.

Tot slot willen wij de lezer wijzen op twee langere bijdragen. Carel Jansen schrijft het voorlopig slotstuk van een trilogie over de antisemitische *Reynaert* van Robert Van Genechten. Nadat Frits van Oostrom dit werk in *Literatuur* voor het eerst onder de aandacht van

de literaire goegemeente bracht, onderzochten Wim Gielen (over de vele gedrukte varianten) en Egbert Barten (over de verfilming van Egbert van Putten) in *Tiecelijn* nieuwe aspecten van deze donkere bladzijde uit onze literaire geschiedenis. Andere ogen, andere inzichten en nieuwe technieken (bijv. het gebruik van digitale databases) zorgen voor nieuw wetenschappelijk onderzoek.

Een onderzoeksvraag die zich al meermaals stelde, is of nieuwe onderzoekstechnieken een nieuwe blik op de oude teksten kunnen werpen. Zelf zijn wij hier ten volle van overtuigd. De onderzoeksmethodieken uit de Digital Humanities toepassen op de oude teksten is daar een evident voorbeeld van. De middeleeuwse Reynaert werd al onderzocht door middel van modellen die door structuralisten en semiotici werden ontwikkeld. Iris Breetvelt analyseert een fictief middeleeuws dierlijk personage via moderne modellen uit de psychologie en gaat opnieuw in op Reynaerts karakter (de eeuwige schurk-of-schelmdiscussie). Haar onderzoeksvraag: kunnen we Reynaert de vos typeren als een psychopaat? Of is dat een fabel?

Le Corbeau et le Renard
De Raaf en de Vos

LA FONTAINE

Où est le Corbeau ?
Waar is de Raaf ?

MONO POEDERS

zijn een onfeilbaar geneesmiddel tegen hoofd- en schele hoofdpijn, zenuwlijden, hevige tandpijn, reumatiek, grippe. - Zij zijn gansch onschadelijk voor de maag.

DEPOT : APOTHEEK NOTREDAME
GROOTE MARKT, 18, POPERINGHE